

آئین نامه آموزشی

دوره های کاردانی و کارشناسی

(مصوب جلسه ۳۳۹ شورای عالی برنامه ریزی مورخ اردیبهشت ۱۳۷۶)

تعاریف:

در این آیین نامه تعاریف زیر پذیرفته شده است.

۱- دانشگاه : به همه دانشگاهها، موسسات آموزش عالی اعم از آموزشی و پژوهشی، روانه و شبانه دولتی و غیر دولتی « دانشگاه گفته می شود.

۲- دانشکده : دانشکده واحدی از یک دانشگاه است که در رده خاصی از علوم فعالیت دارد. مانند دانشکده علوم، دانشکده برق، دانشکده الهیات و نظایر آن.

۳- گروه آموزشی: گروه آموزشی واحدی از یک دانشکده یا یک دانشگاه است. که در یک رشته خاص یا چند رشته متجانس فعالیت دارد. مانند گروه ریاضی، گروه معارف اسلامی و نظایر آن.

۴- گروه برنامه ریزی: منظور از گروه برنامه ریزی یکی از گروههای نه گانه شورای عالی برنامه ریزی است که در وزارت فرهنگ و آموزش عالی استقرار دارند.

۵- گروه آزمایشی : منظور از گروه آزمایشی یکی از گروههای آزمایشی سازمان سنجش آموزش کشور در امتحانات سراسری دانشگاهها است، که داوطلبان را بر حسب رشته های انتخابی به گروههای خاص تقسیم می کند.

۶- دوره : منظور از دوره در نظام آموزش عالی، مدت زمانی است که دانشجو وارد دانشگاه شده و در یک رشته خاص تحصیل می کند و در آن رشته فارغ التحصیل می شود. مانند دوره کاردانی، دوره کارشناسی و ....

این تعاریف که عموماً به تصویب مراجع ذی ربط رسیده است. مورد تأیید شورای عالی برنامه ریزی است بنابراین جزو لاینفک این آیین نامه است و هر نوع تغییر و یا تفسیر مفاد آن مجاز نیست.

۷- اداره آموزش : منظور از اداره آموزش: یک واحد اداری در یک دانشکده یا دانشگاه است که همه امور آموزشی مربوط به دانشجویان از قبیل نام نویسی، انتخاب واحد، انجام امتحانات ، جمع آوری نمرات و اعلام نتایج را برعهده دارد.

۸- استاد: هر عضو هیأت علمی که مسئولیت تدریس دروس نظری یا عملی را در دانشگاه برعهده دارد استاد نامیده می شود.

۹- رشته : یکی از شعب فرعی از گروههای علمی (علوم پزشکی ، علوم انسانی، علوم پایه ، فنی و مهندسی ، کشاورزی ، هنر ، تربیت معلم و علمی - کاربردی) است که از لحاظ موضوع کاملاً مشخص و از دیگر موضوعات متمایز بوده و حداقل به یک کارآیی مشخص می انجامد. دروس مشترک در دو رشته متفاوت، نباید از ۳۰ درصد کل واحدها در هر دو رشته تجاوز کند.

۱۰- گرایش : هر یک از شعب یک رشته که ناظر بر یک تخصص باشد، گرایش نامیده می شود.

اختلاف دروس در دو گرایش از یک رشته نباید از ۷ درصد کل واحدهای رشته کمتر و از ۳۰ درصد کل واحدها بیشتر باشد.

شرایط ورود و نام نویسی

شرایط ورود

ماده ۱ - شرایط ورود در دوره های کاردانی، کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته) کارشناسی ارشد پیوسته و دوره های دکتری عمومی پزشکی، داروسازی، دندانپزشکی، اعم از دوره های روزانه و شبانه به شرح زیر است:

۱- مجاز بودن به تحصیل از نظر قوانین و مقررات جاری کشور و داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی، برابر مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی.

۲- داشتن گواهینامه پایان دوره متوسط از داخل یا خارج از کشور، مورد تأیید وزارت آموزش و پرورش (باتوجه به نظام آموزش متوسطه) یا برابر آن برای آموزشهای حوزوی (مطابق مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی) و یا داشتن گواهینامه دوره کردانی برای ورود به دوره کارشناسی ناپیوسته که حسب مورد به تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد.

۳- پذیرفته شدن در آزمون ورودی

۴- سپردن تعهد خدمت براساس ضوابط و قانون آموزش رایگاه یا پرداخت شهریه مطابق تعرفه و مقرراتی که از طریق مراجع ذی ربط صادر می شود.

نام نویسی :

ماده ۲ - پذیرفته شدگان آزمون ورودی، موظفند در مهلت هایی که توسط دانشگاه اعلام می شود، برای نام نویسی و انتخاب واحد مراجعه نمایند. عدم مراجعه برای نام نویسی در نخستین نیمسال تحصیلی پس از اعلام نتایج آزمون، انصراف از تحصیل تلقی خواهد شد.

ماده ۳ - دانشجوی موظف است در هر نیمسال ، در زمانی که دانشگاه اعلام می کند، برای ادامه تحصیل و انتخاب واحد به اداره آموزش مراجعه کند. عدم مراجعه دانشجو برای نام نویسی بدون اطلاع و عذر موجه ، در یک نیمسال ، بمنزله انصراف از تحصیل است. در صورت تأخیر و با عذر موجه، حق انتخاب واحد و ادامه تحصیل را در آن نیمسال ندارد. ولی آن نیمسال جزو مدت مجاز تحصیل وی محسوب می شود.

تبصره : دانشجو موظف است عذر موجه خود را در خودداری از نام نویسی، با دلایل مستند، بطور مکتوب در اولین ماه بعد از آغاز هر نیمسال تحصیلی، به اداره آموزش دانشگاه اطلاع دهد.

منع تحصیل همزمان :

ماده ۴ - دانشجو در یک زمان حق نام نویسی و ادامه تحصیل در بیش از یک رشته و در هر رشته از یک گرایش در یک یا چند دانشگاه را نخواهد داشت. در صورت تخلف، از ادامه تحصیل در یکی از رشته های انتخابی به تشخیص کمیسیون بررسی موارد خاص وزارت محروم و سوابق تحصیلی وی باطل اعلام می شود و دانشجو در این حال موظف است کلیه هزینه های مربوط به رشته حذف شده را مطابق تعرفه های تعیین شده به دانشگاه ذی ربط بپردازد.

تبصره : دانشجویان ممتاز (استعداد های درخشان) ، از شمول این ماده مستثنی هستند.

تعریف دانشجوی ممتاز، و ضوابط اجرایی این تبصره، توسط شورای هدایت استعدادهای درخشان در آموزش عالی تعیین و ابلاغ می شود.

نظام آموزشی

تعریف واحد درسی

ماده ۵ - آموزش در تمام دانشگاههای کشور مبتنی بر نظام واحدی است.

در نظام واحدی، ارزش هر درس با تعداد واحدهای آن درس سنجیده می شود و قبولی یا عدم قبولی دانشجو در یک درس، به همان درس محدود است.

هر واحد درس ، مقدار یا میزان درسی است که مفاد آن به صورت نظری ۱۷ ساعت، عملی (یا آزمایشگاه) ۲۴ ساعت ، کارگاهی (یا عملیات میدانی) ۵۱ ساعت، کارآموزی و کارورزی (یا کار در عرصه) ۶۸ ساعت، در طول یک نیمسال تحصیلی (یا دوره تابستانی) و طبق برنامه مصوب شورای عالی برنامه ریزی تدریس می شود . در مورد رشته هایی که دارای پروژه هستند مدت اجرای پروژه متناسب با واحد آن، توسط استاد مربوطه تعیین می شود.

سال تحصیلی :

ماده ۶ - هر سال تحصیلی مرکب از دو نیمسال تحصیلی و عنداللزوم یک دوره تابستانی است و هر نیمسال تحصیلی شامل ۱۶ هفته و هر دوره تابستان شامل ۶ هفته آموزش است.

تبصره : مدت امتحانات پایانی دوره تابستانی جزو مدت آموزشی محسوب نمی شود.

حدود اختیارات دانشگاه در مورد برنامه درسی

ماده ۷ - تمام دانشگاهها موظفند برنامه های درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی را اجرا نمایند.

ترتیب دروس یا رعایت پیش نیازها، روش تدریس، و جا به جا کردن ریز مواد و طرح مطالب جدید در یک درس و انتخاب منابع برعهده دانشگاهها است.

دروس انتخابی

ماده ۸ - دانشگاهها می توانند در هر رشته به تشخیص گروه مربوط تعدادی از دروس مرتبط با رشته را تعیین و به عنوان دروس انتخابی به دانشجویان ارائه دهند. مشروط بر آنکه تعداد واحدها از سقف مجاز در هر رشته تجاوز نکند.

ساعات حل تمرین

ماده ۹ - دانشگاهها می توانند، در صورت لزوم ، به تشخیص گروه آموزشی ، در هر رشته از دوره های کارشناسی ، تا ۲۰ ساعت، در دوره های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته تا ۱۰ ساعت به عنوان حل تمرین به ساعات تدریس رشته، در طول دوره بیفزاید.

واحدهای درسی و طول مدت تحصیلی

تعداد واحدها

ماده ۱۰ - تعداد واحدهای درسی لازم برای گذراندن هر یک از دوره های تحصیلی به شرح زیر است:

دوره های کاردانی : بین ۶۸ تا ۷۲ واحد.

دوره های کارشناسی پیوسته غیر از رشته های فنی و مهندسی : ۱۳۰ تا ۱۳۵ واحد.

دوره های کارشناسی پیوسته فنی و مهندسی : ۱۳۰ تا ۱۴۰ واحد .

دوره های کارشناسی ناپیوسته : ۶۷ تا ۷۰ واحد.

دوره های کارشناسی ارشد پیوسته : ۱۷۲ تا ۱۸۲ واحد.

ماده ۱۱ - هر دانشجو می تواند در هر نیمسال تحصیلی حداقل ۱۲ و حداکثر ۲۰ واحد درسی را انتخاب کند.

تبصره ۱ : در آخرین نیمسال تحصیلی، دانشجو از رعایت شرط انتخاب حداقل ۱۲ واحد معاف است.

تبصره ۲ : در صورتی که دانشجو برای فراغت از تحصیل تنها یک درس باقیمانده داشته باشد، با نظر دانشگاه و تأیید استاد مربوط ، می تواند امتحان آن درس را در طول نیمسال از طریق معرفی به استاد بگذراند.

تبصره ۳ : اگر دانشجویی در یک نیمسال میانگین کل نمراتش حداقل ۱۷ باشد می تواند با نظر دانشگاه در نیمسال بعد حداکثر تا ۲۴ واحد درسی را انتخاب کند.

تبصره ۴: در مواردی که دانشجو برای فراغت از تحصیل حداکثر ۲۴ واحد باقی مانده داشته باشد، حتی اگر مشروط باشد، با نظر دانشگاه، می تواند تمامی واحدهای باقی مانده را در یک نیمسال انتخاب کند.
تبصره ۵: تعداد واحدهای انتخابی در دوره تابستانی حداکثر ۶ واحد درسی است.

دروس پیش نیاز:

ماده ۱۲ - آن دسته از پذیرفته شدگان آزمون سراسری دانشگاهها در دوره های کاردانی، کارشناسی ارشد پیوسته در همه رشته های تحصیلی که نمره خام امتحان آنها، در آزمون ورودی، در یک یا چند درس، به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه پذیرنده، از حد نصاب معین کمتر باشد، موظفند حسب نیاز رشته دروسی را که آن دانشگاه تعیین می کند به عنوان دروس جبرانی یا (پیش نیاز دانشگاهی) علاوه بر دروس مندرج در برنامه مصوب بگذرانند.

تبصره ۱: تعیین نوع دروس، تعداد واحد، ریز مواد، نحوه ارائه، و زمان تدریس دروس پیشنیاز دانشگاهی بر عهده شورای آموزشی دانشگاه پذیرنده است.

تبصره ۲: سازمان سنجش آموزش کشور، موظف است پس از اعلام نتایج آزمون ورودی، کارنامه پذیرفته شدگان مشتمل بر نمره خام آنها را در هر یک از مواد امتحانی در اختیار دانشگاههای ذی ربط قرار دهد.

تبصره ۳: ارائه دروس پیشنهادی دانشگاهی و چگونگی اجرای آنها در دانشگاهها، از هر حیث، مانند دروس دانشگاهی و تابع مقررات آموزش عالی است.

نمره این دروس در کارنامه دانشجو ثبت و در میانگین پایان نیمسال و همچنین در میانگین کل نمرات دانشجو، محاسبه می شود و در مشروطی، قبولی و یا ردی دانشجو نیز تأثیر دارد.

تبصره ۴: به حداکثر طول دوره تحصیل دانشجویانی که حداقل ۸ واحد از دروس پیشنیاز دانشگاهی را گذرانده باشند، یک نیمسال تحصیلی افزوده می شود.

طول دوره:

ماده ۱۳ - حداکثر مدت مجاز تحصیل در دوره های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته ۳ سال و در دوره های کارشناسی پیوسته ۶ سال است. در صورتی که دانشجو نتواند واحدهای دوره را در حداکثر مدت مجاز تحصیل با موفقیت بگذراند از دانشگاه مربوط اخراج می شود.

۴) حضور و غیاب

حضور در جلسات درس

ماده ۱۴ - حضور دانشجو در تمام جلسات مربوط به هر درس الزامی است و ساعات غیبت دانشجو در هر درس نباید از مجموع ساعات آن درس تجاوز کند، در غیر اینصورت نمره دانشجو در آن درس صفر محسوب می شود.

تبصره ۱: در صورتی که غیبت دانشجو در هر درس بیش از باشد ولی غیبت او موجه تشخیص داده شود، آن درس حذف می شود، در این حال رعایت حد نصاب ۱۲ واحد در طول نیمسال برای وی الزامی نیست. ولی نیمسال مذکور به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی دانشجو محسوب می شود.

تبصره ۲: غیبت در جلسات دو هفته اول در هر درس، به دلیل حذف و یا اضافه و یا به هر دلیل دیگر مجاز نیست و در صورت پیشامد جزو غیبت مجاز دانشجو محسوب می شود.

غیبت در امتحان :

ماده ۱۵ - غیبت غیر موجه در امتحان هر درس ب منزله گرفتن نمره صفر در امتحان آن درس است و غیبت موجه در امتحان هر درس موجب حذف آن درس می گردد.

ماده ۱۶ - تشخیص موجه بودن غیبت در جلسات درس و در امتحان برعهده شورای آموزشی دانشگاه یا کمیته منتخب آن شورا است.

۵) حذف و اضافه

ماده ۱۷ - دانشجو می تواند در هر نیمسال تحصیلی، فقط در مهلتی کمتر از دو هفته، پس از شروع نیمسال تحصیلی دو درس دیگر انتخاب یا دو درس انتخابی خود را حذف و یا دو درس انتخابی خود را با دو درس دیگر جا به جا نماید. مشروط بر آنکه تعداد واحدهای انتخابی وی از حد مقرر تجاوز نکند.

ماده ۱۸ - در صورت اضطرار، دانشجو می تواند تا ۵ هفته به پایان نیمسال تحصیلی مانده، فقط یکی از درسهای نظری خود را با تأیید گروه آموزشی حذف کند. مشروط بر آنکه اولاً غیبت دانشجو در آن درس بیش از مجموع ساعات آن درس نباشد و ثانیاً تعداد واحدهای باقیمانده وی از ۱۲ واحد کمتر نشود.

ماده ۱۹ - حذف کلیه درسهای اخذ شده، در یک نیمسال، تنها در صورتی مجاز است که بنا به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه، دانشجو قادر به ادامه تحصیل در آن نیمسال نباشد. در این صورت نیمسال مزبور جزو حداکثر مجاز تحصیل دانشجو محسوب خواهد شد.

۶) ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو

معیارهای ارزیابی:

ماده ۲۰: ارزیابی پیشرفت دانشجو در هر درس براساس میزان و فعالیت در کلاس، انجام تکالیف درسی و نتایج امتحانات بین نیمسال صورت می گیرد و استاد هر درس مرجع ارزیابی دانشجو در آن درس است.

تبصره ۲۱: برگزاری امتحان پایان نیمسال برای هر درس الزامی است.

ماده ۲۱ - معیار ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو نمره درس است و نمرات دانشجو در هر درس به صورت عددی بین صفر تا بیست تعیین می شود.

ماده ۲۲ - حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۰ است. دانشجویی که در هر یک از دروس الزامی مردود شود. در اولین فرصت، ملزم به تکرار آن است. با این حال نمرات کلیه دروس اعم از قبولی و ردی در کارنامه دانشجو و در محاسبه میانگین منظور می شود.

تبصره: اگر دانشجویی در یک درس اختیاری مردود شد، به جای آن درس می تواند از جدول دروس انتخابی در برنامه مصوب، درس دیگری را انتخاب کند.

درس ناتمام

ماده ۲۳: در موارد استثنایی، نمره تمرین دبیری، کارآموزی و کارورزی، عملیات صحرائی، کار در عرصه و دروسی که برنامه آموزشی مصوب، توأم با پروژه ارائه می شود، در صورتی که به تشخیص استاد و تأیید گروه آموزشی مربوط، تکمیل آنها در طول یک نیمسال تحصیلی میسر نباشد، ناتمام تلقی می گردد. نمره ناتمام باید حداکثر تا پایان نیمسال بعد به نمره قطعی تبدیل گردد.

اعلام نمرات

ماده ۲۴ - استاد موظف است گزارش نمره نهایی هر درس را حداکثر ظرف ۱۰ روز پس از برگزاری امتحان آن درس به اداره آموزش دانشکده یا واحد مربوط تسلیم نماید.

ماده ۲۵ - اداره آموزش هر دانشکده یا واحد ذی ربط در هر دانشگاه موظف است نمرات دانشجویان را حداکثر تا دو هفته پس از برگزاری آخرین امتحان هر نیمسال و بعد از رسیدگی به اعتراضات دانشجویان و رفع اشتباهات احتمالی، به آموزش کل دانشگاه تسلیم نماید.

تبصره : نمره پس از اعلام به آموزش کل دانشگاه غیر قابل تغییر است.

میانگین نمرات

ماده ۲۶ - در پایان هر نیمسال تحصیلی، میانگین نمرات دانشجو در آن نیمسال و میانگین کل نمرات او تا پایان آن نیمسال و در پایان دوره تحصیلی، میانگین کل نمرات دانشجو، محاسبه و در کارنامه وی ثبت می شود.

تبصره ۱ : برای محاسبه میانگین نمرات، تعداد واحدهای هر درس در نمره آن درس ضرب می شود و مجموع حاصل ضربها در تمام دروسی که دانشجو برای آنها نمره گرفته است (اعم از ردی یا قبولی) بر تعداد کل واحدهای اخذ شده تقسیم می شود. تبصره ۲ : دوره تابستانی ، به عنوان نیمسال تحصیلی محسوب نمی شود، دروسی که دانشجو در دوره تابستانی می گذراند، تنها در محاسبه میانگین کل دانشجو محسوب می شود. به همین نحو نمرات دانشجو ، در نیمسالی که الزاماً کمتر از ۱۲ واحد انتخاب می کند، و کسر بودن واحدها خارج از اراده او است نیز مانند دروس تابستانی در میانگین کل او محاسبه می شود، ولی آن نیمسال جزو حداکثر مدت مجاز تحصیل دانشجو محسوب خواهد شد.

نام نویسی مشروط

ماده ۲۷ - میانگین نمرات دانشجو در هیچ نیمسال تحصیلی نباید کمتر از ۱۲ باشد، در غیر اینصورت ، نام نویسی دانشجو در نیمسال بعد، به صورت مشروط خواهد بود.

تبصره : هر دانشگاه موظف است موضوع مشروط بودن دانشجو را هر بار به وی، کتباً اطلاع دهد. و یک نسخه از آن را د پرونده دانشجو ضبط نماید. با این وصف قصور در اخطار به ویا ز طرف دانشگاه و یا اظهار بی اطلاعی دانشجو از این امر، مانعی در اجرای مقررات نخواهد بود.

ماده ۲۸ - دانشجویی که به صورت مشروط نام نویسی می کند، جز در آخرین نیمسال تحصیلی حق انتخاب بیش از ۱۴ واحد درسی در آن نیمسال را ندارد.

اخراج دانشجوی مشروط

ماده ۲۹ - در صورتی که میانگین نمرات دانشجو در دوره های کارشناسی و کارشناسی ارشد پیوسته در سه نیمسال متوالی یا ۴ نیمسال متناوب و در دوره های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته در دو نیمسال تحصیلی، اعم از متوالی یا متناوب، کمتر از ۱۲ باشد در هر مرحله ای که باشد، از ادامه تحصیل محروم می شود.

ماده ۳۰ - دانشجویی که به لحاظ مشروط شدن بیش از حد، از ادامه تحصیل در دوره کارشناسی محروم می شود، در صورتی که واحدهای مقطع پایین تر رشته مربوط را تا سقف مجاز، با موفقیت گذرانده باشد و میانگین کل او در این واحدها کمتر از ۱۲ نباشد، می تواند با رعایت سایر ضوابط مربوط، مدرک مرسوم مقطع پایین تر را در آن رشته دریافت کند.

تبصره : در صورتی که رشته تحصیلی دانشجو در مقطع پایین تر وجود نداشته باشد و آن رشته فاقد برنامه مصوب باشد، دانشجو می توان دبا نظر گروه آموزشی مربوط، به یکی از رشته های موجود نزدیک به رشته تحصیلی خود، در مقطع پایین تر، در آن دانشگاه یا دانشگاه دیگر ، تغییر رشته دهد و پس از تطبیق واحدها با رشته جدید و گذراندن واحدهای کمبود، در آن

مقطع فارغ التحصیل شود. بدیهی است که تطبیق واحدها و تعیین دروس کمبود، بر عهده گروه آموزشی دانشگاه پذیرنده است.

ماده ۳۱ - دانشجویی که به دلیل مشروط شدن بیش از حد، از ادامه تحصیل محروم می شود، در صورت انجام یا لغو تعهداتی که در دوران تحصیل سپرده است، می تواند برای تحصیل مجدد، در آزمون سراسری شرکت کند، و در صورت قبولی در رشته مورد علاقه خود ادامه تحصیل دهد.

دانشگاه پذیرنده می تواند، واحدهائی را که دانشجو در رشته قبلی گذرانده است، با برنامه رشته جدید تطبیق داده و طبق ضوابط این آیین نامه بعضی یا تمام آن را بپذیرد.

شمول آیین نامه به دوره کارشناسی ارشد پیوسته

ماده ۳۲ - دانشجوی دوره کارشناسی ارشد پیوسته، در طول تحصیل تا سقف واحدهای قابل قبول دوره کارشناسی (۱۳۵ تا ۱۴۰) تابع مقررات این آیین نامه است و در دروس تخصصی، پروژه و پایاننامه که در برنامه مصوب با علامت ستاره مشخص شده اند تابع آیین نامه کارشناسی ارشد ناپیوسته خواهد بود.

۷) مرخصی تحصیلی و انصراف از تحصیل

مرخصی تحصیلی

ماده ۳۳ - دانشجو می تواند در هریک از دوره های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته برای ۲ نیمسال متوالی و یا متناوب از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره : مدت مرخصی تحصیلی، جزو حداکثر مدت مجاز تحصیل دانشجو در هر دوره محسوب می شود.

ماده ۳۴ - تقاضای مرخصی تحصیلی باید به صورت کتبی، حداقل دوهفته قبل از شروع نام نویسی هر نیمسال، توسط دانشجو به اداره آموزش دانشکده یا دانشگاه تسلیم گردد.

تبصره : اداره آموزش موظف است پس از کسب نظر از گروه آموزشی ذی ربط قبل از اتمام مهلت نام نویسی، موافقت یا عدم موافقت با درخواست دانشجو را کتباً به ویا بلاغ نماید.

انصراف از تحصیل

ماده ۳۵ - ترک تحصیل بدون کسب اجازه از دانشگاه محل تحصیل، انصراف از تحصیل محسوب می شود و دانشجوی منصرف از تحصیل حق ادامه تحصیل ندارد.

تبصره : در موارد استثنایی، که دانشجو ترک تحصیل خود را موجه می داند، باید دلایل آن را حداقل یک ماه قبل از پایان همان نیمسال به دانشگاه ارائه دهد. در صورت تأیید موجه بودن ترک تحصیل توسط دانشگاه، آن نیمسال جزو مرخصی دانشجو محسوب می شود.

ماده ۳۶ : دانشجویی که بخواهد از تحصیل منصرف شود، باید درخواست انصراف خود را شخصاً به اداره آموزش دانشگاه تسلیم نماید. این دانشجو مجاز است فقط برای یک بار در فاصله ی کماه از تاریخ درخواست، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد. پس از انقضای این مهلت حکم انصراف از تحصیل وی صادر می شود و دانشجو پس از آن، حق ادامه تحصیل در آن دوره را ندارد. تبصره ۱ : دانشجوی منصرف از تحصیل موظف است به کلیه تعهداتی که در دوران تحصیل سپرده است، عمل کند.

تبصره ۲ : تحصیل مجدد دانشجوی منصرف از تحصیل موکول به شرکت و قبولی در آزمون سراسری براساس ضوابط مربوط است.

مرخصی تحصیلی همسر دانشجوی بورسیه و کارکنان دولت

ماده ۳۷ - دانشجویی که به عنوان همسر یکی از کارکنان دولت، یا همسر یکی از دانشجویان بورسیه، به عنوان همراه، به خارج از کشور اعزام می شود، می تواند با ارائه حکم مأموریت همسر و به تشخیص و تأیید شورای آموزشی دانشگاه، علاوه بر استفاده از میزان مرخصی استحقاقی در طول دوره تحصیل، تا ۴ سال دیگر از مرخصی تحصیلی بدون احتساب در سنوات بهره مند گردد.

۸) انتقال

تعریف انتقال

ماده ۳۸ - انتقال به معنی تغییر محل تحصیل دانشجو از یک دانشگاه به دانشگاه دیگر در همان رشته و همان مقطع تحصیلی است.

ماده ۳۹ - انتقال دانشجو به هریک از دانشگاههای تهران ممنوع است جز در موارد زیر :

۱- شهادت، فوت یا معلول شدن سرپرست خانواده دانشجو، به طوری که وی به تشخیص مراجع قانونی، به عنوان کفیل خانواده شناخته شود.

۲- معلولیت مؤثر دانشجو، به نحوی که به تشخیص شورای عالی پزشکی به طور مستقل قادر به ادامه زندگی نباشد.

۳- ازدواج رسمی و دائمی دانشجوی دختر، که محل تحصیل یا اشتغال شوهر در تهران باشد. به تأیید مراجع ذی ربط.

تبصره ۱ : هریک از موارد مذکور در این ماده باید بعد از قبولی دانشجو در دانشگاه صورت گرفته باشد.

تبصره ۲ : برای کارمندان رسمی و پیمانی دولت، ارایه حکم اشتغال و سکونت او در تهران باید به تأیید مراجع قانونی یا نیروی انتظامی رسیده باشد.

تبصره ۳ : در موارد استثنایی که دانشگاه تشخیص می دهد، چنانچه محل تحصیل دانشجوی دختر در تهران باشد و شوه راو نیز در شهرستان، دانشجو باشد، اگر رشته تحصیلی دختر در شهرستان (محل تحصیل شوهر) موجود نباشد، شوهر او می تواند به تهران منتقل شود.

تبصره ۴ : به منظور توزیع دانشجویان انتقالی به تهران و جلوگیری از سرگردانی آنان در تعیین محل تحصیل، کمیته ای در معاونت دانشجویی وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و وزارت بهداشت و درمان پزشکی به نام کمیته انتقال تشکیل می شود. این کمیته می تواند برای پذیرش دانشجوی انتقالی در هریک از دانشگاههای تهران، سهمیه تعیین کرده و دانشجویان انتقالی را مطابق سهمیه جایابی کند.

ماده ۴۰ - انتقال دانشجو از دانشگاهها و موسسات آموزش عالی تهران به شهرستانها و از شهرستانها به یکدیگر، در یک رشته و در یک مقطع، به شرط موافقت دانشگاههای مبدأ و مقصد بلامانع است.

ماده ۴۱ - انتقال از دوره های شبانه به روزانه، از دانشگاه پیام نور به دانشگاههای حضوری (اعم از روزانه و شبانه) و از دانشگاههای غیر دولتی به دانشگاههای دولتی ممنوع است ولی انتقال به عکس آن، با موافقت مبدأ و مقصد، بلامانع است.

انتقال فرزندان اعضای هیأت علمی

ماده ۴۲ - انتقال همسر و فرزندان اعضای هیأت علمی به محل اشتغال آنها طبق ضوابط ویژه، صورت می گیرد. و این ضوابط توسط وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و تدوین و ابلاغ می شود.

انتقال دانشجویان ایرانی خارج از کشور

ماده ۴۳ - انتقال دانشجویان ایرانی شاغل به تحصیل در خارج از کشور به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی داخل مطابق آیین نامه ای صورت می گیرد که در جلسه ۲۲۹ مورخ ۱۳۷۴/۳/۲۸ شورای عالی برنامه ریزی تصویب و ابلاغ شده است. (ضمیمه ۳)

ماده ۴۴ - دانشجوی متقاضی انتقال باید درخواست خود را با ذکر مورد، حداقل ۶ هفته قبل از شروع نیمسال تحصیلی به اداره آموزش دانشگاه مبدأ تسلیم نماید.

ماده ۴۵ - دانشگاه مبدأ در صورت موافقت با انتقال، موظف است حداکثر، ظرف یک هفته، موافقت خود را همراه درخواست دانشجو و ریز نمرات او به دانشگاه مقصد ارسال دارد. و دانشگاه مقصد مکلف است، حداقل دو هفته قبل از شروع نام نویسی نظر خود را به دانشگاه مبدأ اعلام نماید.

تبصره: در صورت موافقت با انتقال، کلیه سوابق دانشجو از دانشگاه مبدأ به دانشگاه مقصد ارسال و ارتباط دانشجو با دانشگاه مبدأ قطع می شود.

ماده ۴۶ - در صورت انتقال فقط واحدهای گذرانده شده دانشجو که نمرات آنها ۱۲ و یا بالاتر است پذیرفته می شود و پذیرفتن واحدهایی که نمره آنها کمتر از ۱۲ است، برعهده دانشگاه مقصد است. در هر حال حذف احتمالی واحدهای درسی دانشجوی انتقالی در حدودی مجاز است که وی امکان گذراندن واحدهای باقیمانده خود را در طول مدت مجاز تحصیل داشته باشد.

تبصره: تمام نمرات درسی دانشجو در دانشگاه مبدأ اعم از قبولی و یا ردی و سوابق آموزشی دانشجوی انتقالی از لحاظ مشروطی، عیناً در کارنامه دانشجو ثبت و نمرات دروس پذیرفته شده، فقط در محاسبه میانگین کل او محسوب می شود. ماده ۴۷ - مدرک فراغت از تحصیل دانشجوی انتقالی توسط دانشگاه مقصد صادر می شود. و در آن مدرک، تعداد واحدهای گذرانده شده دانشجو و مجموع واحدها در دانشگاههای مبدأ و مقصد، با ذکر میانگین نمرات آنها و سوابق تحصیلی دانشجو قید می شود.

ماده ۴۸ - انتقال دانشجو در طول مدت تحصیل، در هر مقطع تحصیلی فقط یکبار مجاز است.

۹) دانشجوی مهمان

ماده ۴۹ - در مواردی که دانشجو به طور موقت، ناگزیر به تغییر محل تحصیل خود باشد، می تواند با موافقت دانشگاههای مبدأ و مقصد، به عنوان دانشجوی مهمان به طور موقت، برای مدت معین، محل تحصیل خود را تغییر دهد.

ماده ۵۰ - مهمان شدن دانشجو در یک دانشگاه، مشروط بر این است که، دانشجو حداقل یک نیمسال تحصیلی خود را در دانشگاه مبدأ گذرانده باشد.

ماده ۵۱ - مهمان شدن دانشجو در یک دانشگاه برای گذراندن یک یا چند واحد درس به صورت تک درس با نظر دانشگاه مبدأ و موافقت دانشگاه مقصد بلامانع است.

ماده ۵۲ - هر دانشجو در هر رشته می تواند حداکثر یک نیمسال در دوره کاردانی، یا دونیمسال در دوره کارشناسی، در یک دانشگاه به طور تمام وقت، به صورت مهمان تحصیل کند. در هر حال نباید تعداد دروسی را که دانشجو به صورت مهمان (چه به صورت تمام وقت و چه به صورت تک درس) در یک یا چند دانشگاه گذرانده است، از ۴۰ درصد کل واحدهای دوره تجاوز کند.

تبصره: انتخاب واحد دانشجو، چه به صورت تک درس و چه به صورت تمام وقت، باید با اطلاع گروه آموزشی دانشگاه مبدأ و طبق شرایط دانشگاه مقصد باشد.

ماده ۵۳ - واحد هایی را که دانشجوی مهمان در یک دانشگاه می گذراند، عیناً در کارنامه او در دانشگاه مبدأ ثبت می شود. نمرات آنها در محاسبات میانگین نیمسال و میانگین کل او منظور خواهد شد.

ماده ۵۴ - مدرک فراغت از تحصیل دانشجوی مهمان در هر صورت توسط دانشگاه مبدأ صادر می شود.

۱۰) تغییر رشته

ماده ۵۵ - دانشجو در طول دوران تحصیل در مقطع کاردانی و کارشناسی می تواند، با داشتن شرایط زیر و موافقت گروه آموزشی ذی ربط از یک رشته دیگر در یک گروه آزمایشی و همان دانشگاه تغییر رشته دهد:

۱- ادامه تحصیل متقاضی در رشته قبلی از نظر مقررات آموزشی بلامانع باشد.

۲- حداقل و حداکثر واحدهای دوره را گذرانده باشد.

۳- نمره آزمون ورودی متقاضی از نمره آزمون پایین ترین فرد پذیرفته شده در سهمیه و رشته مورد تقاضا در همان سال کمتر نباشد.

۴- با توجه به حداکثر مدت مجاز تحصیل، امکان گذراندن واحدهای درسی مورد نیاز در رشته جدید را داشته باشد.

تبصره ۱ : تغییر رشته دانشجویانی که به دستگاههای اجرایی خاص تعهد دارند، با رعایت کلیه شرایط این ماده و اعلام موافقت دستگاه ذی ربط امکان پذیر است.

تبصره ۲ : تغییر رشته به رشته هایی که در ضوابط گزینش آنها شرایط خاص پیش بینی شده است، موقوف به احراز شرایط مربوط است.

تبصره ۳ : دانشجو در هریک از مقاطع تحصیلی، تنها یک بار می تواند تغییر رشته دهد.

ماده ۵۶ : تغییر رشته در مقاطع تحصیلی هم سطح صورت می گیرد. در غیر اینصورت فقط از مقطع بالاتر به مقطع پایین تر ، امکان پذیر است.

ماده ۵۷ : در صورت موافق تبا تقاضای تغییر رشته ، دانشجو موظف است در اولین فرصت در رشته جدید نام نویسی کند و پس از نام نویسی، دانشجو حق بازگشت به رشته قبلی را ندارد.

تبصره : اقدام نکردن دانشجو به نام نویسی در رشته خود در وقت معین بهمنزله انصراف از تغییر رشته تلقی می شود و حق تغییر رشته تا پایان دوره از وی سلب می شود.

ماده ۵۸ : دروسی که دانشجو در رشته قبل گذرانده است در گروه آموزشی رشته جدید بررسی و معادل سازی می شود و فقط دروسی از وی پذیرفته می شود که به تشخیص گروه آموزشی، با دروس رشته جدید، اشتراک محتوایی داشته باشد و نمره هر یک از آن دروس نیز از ۱۲ کمتر نباشد.

تبصره ۱ : دروس پذیرفته شده در کارنامه دانشجو ثبت و نمرات آنها در محاسبه میانگین کل منظور می شود، ولی نمرات دروس پذیرفته نشده، بدون احتساب در میانگین ، در کارنامه دانشجو باقی می ماند. در این حال میانگین کل واحدهای پذیرفته نشده او کمتر از ۱۲ باشد، جمعاً به عنوان یک نیمسال مشروطی برای دانشجو در رشته جدید منظور می شود.

تبصره ۲ : در صورتیکه تعداد واحدهای دروس پذیرفته نشده دانشجو، در حدی باش دکه امکان گذراندن واحدهای مورد نیاز رشته جدید را در طول مدت مجاز تحصیل، از وی سلب کند، با تقاضای تغییر رشته او موافقت نمی شود.

تغییر رشته اضطراری

ماده ۵۹ : چنانچه دانشجو به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه در دوران تحصیل، دچار بیماری یا سانحه ای گردد که توانایی ادامه تحصیل در آن رشته و یا امکان بهره گیری از کارآیی حاصل از آن را طبق جداول نقص عضو از دست بدهد، می تواند با رعایت سایر مقررات به رشته دیگری متناسب با رشته خود در همان گروه آموزشی که از لحاظ نمره آزمون ورودی نزدیکترین

نمره را دارد. تغییر رشته دهد. در این حال دانشجو از رعایت شرایط موضوع ماده ۵۵ (باستثنای بند ۱) و ماده ۷۵ معاف خواهد بود.

تبصره: در مواردی که دانشجو به دلایل نقص عضو و بیماری، توانایی ادامه تحصیل در هیچ یک از رشته های گروه آزمایشی مربوط را نداشته باشد، کمیسیون آموزشی دانشگاه پس از بررسی کامل مسأله، نسبت به تغییر رشته دانشجو به رشته ای در گروه آزمایشی دیگر تصمیم می گیرد.

ماده ۶۰: دانشجویان دوره دکتری پزشکی عمومی، دندانپزشکی، داروسازی و دامپزشکی یا دوره های کارشناسی ارشد پیوسته، که به دلایلی از تحصیل در دوره مربوط منع شده اند، در صورتی که حداقل واحدهای معادل دوره کاردانی یا کارشناسی را گذرانده باشند با تصویب شورای آموزشی دانشگاه و با احتساب واحدهایی که گذرانده اند، می توانند به یکی از رشته های گروه پزشکی یا یکی از رشته های مرتبط با آن در گروه دیگر، در مقاطع کاردانی یا کارشناسی، تغییر رشته دهند و پس از تطبیق واحدهای گذرانده شده، در رشته جدید، به ادامه تحصیل بپردازند.

تبصره: در صورتی که دانشگاه مبدأ، فاقد رشته متناسب برای تغییر رشته این گونه دانشجویان باشد، شورای آموزشی دانشگاه نظر خود را دایر بر تغییر رشته دانشجو، حسب مورد به معاونت آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی یا معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام می کند، تا دانشجو را در یکی از دانشگاههای دیگر جایابی نماید.

ماده ۶۱: متقاضی تغییر رشته باید درخواست خود را همراه با مدرک لازم حداقل ۶ هفته پیش از شروع نیمسال به اداره آموزش دانشگاه در محل تحصیل خود تسلیم نماید.

ماده ۶۲: تغییر رشته از مقطع کارشناسی به مقطع کاردانی بلامانع است. در این حال برای این گونه دانشجو، حداکثر مدت مجاز تحصیل بر مبنای دوره کاردانی محاسبه و به ازای هر ۲۰ واحد پذیرفته شده از دانشجو، یک نیمسال از طول تحصیل وی گرفته می شود.

(۱۱) پذیرش واحدهای درسی

ماده ۶۳: معادل سازی و پذیرش دروسی که قبول شدگان آزمون سراسری قبلاً در دانشگاهها یا دیگر مقاطع تحصیلی گذرانده اند با رعایت شرایطی به شرح زیر مجاز است:

دانشجو با توجه به سوابق تحصیلی خود مجاز به شرکت در آزمون ورودی رشته جدید باشد.

دانشگاه قبلی و مدارک تحصیلی آن مورد تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باشد.

تحصیل دانشجو در دانشگاه قبلی مطابق برنامه مصوب شورای عالی برنامه ریزی باشد.

محتوای آموزشی دروس گذرانده شده دانشجو با دروس رشته جدید به تشخیص گروه آموزشی اشتراک محتوایی داشته و نمره هریک از دروس از ۱۲ کمتر نباشد.

تبصره ۱: معادل سازی و پذیرفتن دروس توسط گروههای آموزشی ذی ربط در دانشگاه پذیرنده انجام می شود.

تبصره ۲: نمرات دروس پذیرفته شده از دانشجو در محاسبه میانگین نیمسال محسوب نمی شود ولی در محاسبه میانگین کل دانشجو محسوب خواهد شد.

تبصره ۳: به ازاء هر ۲۰ واحد دروس پذیرفته شده دانشجو یک نیمسال تحصیلی از حداکثر مدت مجاز وی کاسته می شود.

۱۲) فراغت از تحصیل

ماده ۶۴: دانشجویی که کلیه واحدهای درسی یکی از دوره های کاردانی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته را طبق برنامه مصوب و براساس مقررات این آیین نامه با موفقیت گذرانده باشد، فارغ التحصیل آن دوره شناخته می شود. تبصره ۱: تاریخ فراغت از تحصیل، روزی است که آخرین نمره درسی دانشجو توسط استاد به اداره آموزش دانشکده یا دانشگاه تحویل می شود.

تبصره ۲: با توجه به تبصره ۱ و رعایت دقیق ماده ۲۴ ضرورت دارد، هر دانشگاه در هر نیمسال، زمان خاصی را برای اعلام فراغت از تحصیل دانشجویان تعیین و مقدمات آن را فراهم سازد.

ماده ۶۵: میانگین کل نمرات دانشجو در پایان دوره تحصیل، باید حداقل ۱۲ باشد، تا در رشته تحصیلی خود حسب مورد مدرک کاردانی یا کارشناسی دریافت کند. در صورتی که میانگین نمرات دانشجو از ۱۲ کمتر باشد، چنانچه از نظر طول تحصیل مانعی نداشته باشد، می تواند حداکثر تا ۲۰ واحد درسی از درسهایی را که با نمره کمتر از ۱۲ قبول شده است در یک نیمسال تحصیلی (در دوره کاردانی) و ۲ نیمسال تحصیلی (در دوره کارشناسی)، مجدداً انتخاب و آن درس را تکرار کند، تا میانگین کل خود را جبران نماید. در این صورت نمرات دروس تکراری بعلاوه بر نمرات قبلی، در کارنامه دانشجو ثبت و در محاسبه میانگین کل نمرات او محسوب می شود.

تبصره ۱: دانشجویی که نتواند یا نخواهد از مقررات مذکور در این ماده استفاده کند یا علی رغم استفاده از آن نتواند کمبود میانگین کل نمرات خود را جبران نماید، در صورتی که مقطع تحصیلی او کاردانی است، از تحصیل محروم و اخراج می شود و در صورتی که در مقطع کارشناسی یا کارشناسی ارشد پیوسته باشد، براساس ماده ۳۰ و تبصره آن می تواند با اخذ مدرک مقطع تحصیلی پایین تر فارغ التحصیل شود.

تبصره ۲: دانشجویان دوره دکتری عمومی داروسازی و کارشناسی ارشد پیوسته سایر رشته ها که بیش از ۱۳۵ واحد درسی دوره را با حداقل میانگین نمرات ۱۲ گذرانده باشند در صورتی که به دلایلی از تحصیل منع شوند، و یا مایل به ادامه تحصیل نباشند می توانند حسب درخواست خود با مدرک کارشناسی در رشته داروسازی یا رشته مربوط فارغ التحصیل شوند. ماده ۶۶: این آیین نامه در ۱۲ فصل، ۶۶ ماده و ۴۸ تبصره در جلسات ۳۱۶ الی ۳۳۹ شورای عالی برنامه ریزی مورد بررسی قرار گرفت و سرانجام در جلسه ۳۳۹ مورخ ۱۳۷۶/۲/۱۴ به تصویب نهایی رسید و از تاریخ تصویب برای آن دسته از دانشجویانی که از سال تحصیلی ۷۷ - ۱۳۷۶ وارد دانشگاه و مؤسسات آموزش عالی می شوند لازم الاجراست. از این تاریخ به بعد تمام آیین نامه ها، بخشنامه ها و دستورالعملهای مغایر با آن برای این قبیل دانشجویان لغو می شود.

ماده واحده در مورد دانشجویان دوره شبانه

(مصوب جلسه ۳۴۷ مورخ ۱۳۷۶/۷/۲۷ شورای عالی برنامه ریزی)

تمام موارد آیین نامه آموزشی دوره های کاردانی و کارشناسی مصوب جلسه ۳۳۹ اردیبهشت ماه ۱۳۷۶ شورای عالی برنامه ریزی برای دانشجویان دوره شبانه نیز لازم الاجراست، جز در ۴ مورد زیر که به صورت تبصره الحاقی به مواد مربوط در آیین نامه فوق اضافه می شود.

تبصره الحاقی به ماده ۱: به هنگام نام نویسی، در هر نیمسال تحصیلی، پرداخت شهریه به دو صورت ثابت و متغیر، برابر تعرفه های مصوب هیأت امنای دانشگاه یا مراجع قانونی، برای دانشجویان شبانه و پیام نور، علاوه بر سایر شرایط، الزامی است. تبصره الحاقی به ماده ۱۱: حداقل واحد انتخابی برای دانشجویان شبانه در هر نیمسال تحصیلی، ۱۰ واحد است و در آخرین نیمسال تحصیلی دانشجو از رعایت شرط انتخاب حداقل واحد، معاف است.

تبصره الحاقی به ماده ۱۳: حداکثر مدت مجاز تحصیلی در دوره های شبانه، برای دوره های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته ، ۳/۵ سال و برای دوره های کارشناسی پیوسته ۷ سال است.

تبصره الحاقی به ماده ۳۳ : دانشجویان دوره شبانه می توانند در هر یک از دوره های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته حداکثر برای ۲ نیمسال و در دوره های کارشناسی پیوسته حداکثر برای ۴ نیمسال، متوالی یا متناوب ، از مرخصی تحصیلی استفاده کنند.

تاریخ اجرای این ماده واحده، همان تاریخ اجرای آیین نامه مصوب جلسه ۳۳۹ شورای عالی برنامه ریزی است، اما برای جلوگیری از بروز مشکلات ناشی از اجرای آیین نامه های متفاوت، شورای آموزشی دانشگاه می تواند وضعیت دانشجویان خود را با مواد این آیین نامه تطبیق داده آنها را طبق مقررات جدید فارغ التحصیل نماید.